

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9CdoR/5/2026
Identifikačné číslo spisu:	7123218968
Dátum vydania rozhodnutia:	19.08.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:7123218968.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti súdu o maloletého X. S. P., narodeného XX. K. XXXX, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, Staničné nám. 9, dieťa matky Q. V. V.Q., narodenej XX. N. XXXX, R. - C. R., Č. XXXX/X, t. č. R. - N., R. E. X, zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Košice- mestská časť Staré Mesto, Štúrova 20, a otca X. S. P., narodeného XX. Z. XXXX, R. - C. R., U. XXXX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Vladimírom Kotosom, Košice - mestská časť Staré Mesto, Masarykova 12, o úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu, vedenej na Mestskom súde Košice pod sp. zn. 84P/84/2023, o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 16. decembra 2025 sp. zn. 4CoP/26/2025, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 16. decembra 2025 sp. zn. 4CoP/26/2025 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Košice (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 84P/84/2023-303 zo 16. októbra 2024 rozhodol o úprave práv a povinností rodičov k maloletému, ktorého zveril do osobnej starostlivosti matky; otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletého sumou 300 eur mesačne od 8. novembra 2023 do budúca; dlžné výživné za obdobie od 8. novembra 2023 do 31. októbra 2024 vo výške 2.422 eur zaviazal otca zaplatiť dňom doručenia rozsudku k rukám matky. Otcovi uložil povinnosť prispievať na tvorbu úspor maloletého sumu 100 eur mesačne na osobitný účet maloletého vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred počnúc od novembra 2024; matke uložiť povinnosť zriadiť osobný účet na meno maloletého a jeho číslo a názov peňažného ústavu oznámiť otcovi písomne do 3 dní; dlžné výživné tvorbu úspor za obdobie od 8. novembra 2023 do 31. októbra 2024 spolu v sume 843,41 eura zaviazal otca zaplatiť na osobitný účet maloletého dieťaťa, dňom splnenia povinnosti matky. Výslovil, že obaja rodičia sú oprávnení a povinní maloleté dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok. Upravil styk otca s maloletým tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletým každý párny kalendárny týždeň v utorok v čase od 16:00 hod. do 18:00 hod., v sobotu v čase od 10:00 hod. do 17:00 hod., v nedeľu v čase od 10:00 hod. do 17:00 hod. a každý nepárny kalendárny týždeň v utorok od 16:00 hod. do 18:00 hod., vo štvrtok v čase od 16:00 hod. do 18:00 hod. s tým, že otec je oprávnený

prevziať maloletého v mieste bydliska matky v určenom čase, kde je povinný maloletého v čase určenom na ukončenie styku matke odovzdať. Matka je povinná maloletého na styk s otcom riadne a včas pripraviť a otcovi ho v určenom čase na styk odovzdať. Uložil obom rodičom výchovné opatrenie vo forme povinnosti podrobiť sa odbornému poradenstvu na referáte poradensko-psychologických služieb Úradu práce, sociálnych služieb a rodiny Košice po dobu šiestich mesiacov. Zrušil neodkladné opatrenie nariadené uznesením súdu prvej inštancie č. k. 84P/84/2023 - 58 zo 16. novembra 2023 dňom právoplatnosti výroku tohto rozsudku o úprave styku otca s maloletým. Výslovil, že žiaden z účastníkom nemá právo na náhradu trov konania. Opravným uznesením č. k. 84/P84/2023-314 z 29. októbra 2024 opravil výrok týkajúci sa výšky dlžného výživného na tvorbu úspor na sumu 1176,82 eura.

1.1. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil po právnej stránke ustanoveniami § 36 ods. 1, § 65 ods. 1, § 62 ods. 1, 2, 4, 5, § 63 ods. 1, § 75 ods. 1, § 77 ods. 1, § 24 ods. 4, § 37 ods. 2 písm. d) zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „Zákon o rodine“). Na základe vykonaného dokazovania ustálil, že maloletý sa od narodenia nachádza v osobnej starostlivosti matky, pričom časť tohto obdobia žili rodičia spolu s maloletým v spoločnej domácnosti ako rodina. Matka túto starostlivosť vykonáva na požadovanej úrovni a ani šetrením kolízneho opatrovníka, ani výsluchom účastníkov konania nezistil žiadne nedostatky, ktoré by odôvodňovali jeho pochybnosti o náležitosti tejto starostlivosti. V otázke zverenia maloletého do osobnej starostlivosti matke otec nemal výhrady. Súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali jeho zásah do sféry rodičovských práv a povinností v otázke zastupovania maloletého dieťaťa a spravovania jeho majetku, preto rozhodol, že maloletého budú zastupovať obaja rodičia a obaja budú aj spravovať jeho majetok. S prihliadnutím na sociálne a majetkové pomery otca, jeho mesačný príjem za obdobie od novembra 2022 do júna 2024 v sume 2008,63 eura, ktorý sa za rok 2024 zvýšil na priemerný čistý príjem v sume 2214,66 eura, súd prvej inštancie určil bežné výživné v sume 300 eur od 8. novembra 2023 a sumu 100 eur na tvorbu úspor. Dlžné výživné za obdobie od 8. novembra 2023 do 31. októbra 2024, po zohľadnení zaplateného výživného stanovil v sume 2.422 eur, ktorá suma nebola sporná. Dlžné výživné na tvorbu úspor za obdobie od 8. novembra 2023 do 31. októbra 2024 určil v sume 1176,82 eura, ktorej výpočet špecifikoval.

1.2. K úprave styku otca s maloletým poukázal súd prvej inštancie na svoje rozhodnutie o neodkladnom opatrení (č. k. 84P/84/2023-58 zo 16. novembra 2023), v ktorom uviedol, že na tejto otázke sa rodičia nedokážu v súčasnosti úplne zhodnúť, v dôsledku čoho dochádza k reštrikcii času maloletého stráveného s otcom a môže to viesť k zhoršovaniu vzťahov medzi rodičmi, vyostrovaniu ich konfliktu, čo bude mať negatívny dopad na maloletého. Mal za to, že v dôsledku neschopnosti rodičov riešiť svoje konflikty primeraným spôsobom nemôže byť trestané dieťa, a to zamedzením kontaktu s otcom. Právo na styk s rodičom nemožno chápať len ako právo otca na stretávanie sa so synom, ale predovšetkým ako právo maloletého na uchovanie a ochranu jeho vzťahu s otcom. Týmto právom maloletého nemôže disponovať nikto z dospelých, ktorí sú za maloletého zodpovední. Matka neuviedla žiadne skutočnosti, ktoré by u súdu vzbudzovali dôvodnú obavu o zdravie, či zdravý vývoj maloletého v starostlivosti otca. Práve naopak, matka už v samotnom návrhu na začatie konania uviedla, že otec má k synovi vytvorenú pozitívnu citovú väzbu, preto k ich stretávaniu nemá výhrady. Rovnako v rámci jej výpovede na pojednávaní vo veci matka na konkrétne otázky súdu týkajúce sa starostlivosti a vzťahu otca a syna uviedla, že maloletý na otca pri odovzdávaní reaguje dobre, matka nebadá žiadnu ujmu na strane dieťaťa či nedostatok starostlivosti zo strany otca v čase, keď sa dieťa vracia od otca. Uvedené tvrdenia matky korešpondujú aj so zisteniami kolízneho opatrovníka. Nedostatky v starostlivosti zo strany otca neboli zistené. Tvrdenia matky a zistenia kolízneho opatrovníka boli potvrdené aj výsluchom otca na pojednávaní, kedy otec popísal svoje postupy v starostlivosti o syna pri rôznych situáciách, ktoré podľa názoru súdu boli primerané, zodpovedali veku dieťaťa a svedčili o otcových dobrých rodičovských zručnostiach, napríklad uloženie dieťaťa na spánok v prípade aktuálnej potreby, schopnosť dieťa uspať, pripraviť mu stravu, opis hry primeranej veku a rozvojovému stupňu dieťaťa. Všetky tieto dôkazy podľa názoru súdu prvej inštancie spoločne preukázali skutočný stav vecí v otázke vzťahu a starostlivosti otca o syna. O tom, že otec nepredstavuje pre dieťa nebezpečenstvo svedčí aj postoj matky v konaní, ktorá opakovane na otázku súdu uviedla, že súhlasí so stretávaním sa otca a syna v rozsahu nariadeného neodkladného opatrenia. Na veci podľa súdu prvej inštancie nič nemení ani postoj matky v závere konania, kde navrhovala nariadiť znalecké dokazovanie. Návrh považoval za účelový s úmyslom oddialiť rozhodnutie vo veci samej a zachovať styk otca s maloletým oklieštený neodkladným opatrením. Súd

prvej inštancie však nezistil žiadne nezodpovedané otázky, na ktoré by potreboval odpovede znalca.

1.3. Súd prvej inštancie vzhľadom na nízky vek maloletého upravil styk otca s maloletým v kratších časových intervaloch, avšak na pravidelnejšej báze tak, aby vzťah medzi otcom a synom ostal zachovaný a zároveň mal možnosť ďalej sa rozvíjať. Neurčil stretávanie sa otca s maloletým v prítomnosti matky, keď potrebu takého rozhodnutia nemal podloženú žiadnymi zistenými skutočnosťami. Mal preukázané, že styk v prítomnosti matky nefunguje a končí sa zakaždým konfliktom rodičov, ktorému je vystavené maloleté dieťa, u ktorého takéto situácie spôsobujú stratu istoty a bezpečia a vážne ohrozujú jeho ďalší vývoj. Z toho dôvodu bolo nevyhnutné maloletého od takýchto situácií ochrániť, a to aj pred vlastnými rodičmi. Zároveň podotkol, že obaja rodičia sú v plnení si rodičovských práv a povinností rovnocenní a nebol zistený žiaden dôvod, prečo by sa otec, ktorý donedávna žil s maloletým dieťaťom v spoločnej domácnosti, nedokázal postarať o vlastné dieťa počas krátkeho časového intervalu, ktorý má k dispozícii. Aj otec má právo na upevňovanie si svojho vzťahu s dieťaťom a trávenie tohto času podľa svojich predstáv bez potreby kontroly inými rodinnými príslušníkmi. Neodkladné opatrenie, ktorým súd dočasne upravil styk otca s maloletým súd prvej inštancie zrušil, keďže nadobudnutím právoplatnosti výroku tohto rozsudku o úprave styku otca s maloletým stratí svoje opodstatnenie. Apeloval na rodičov, aby sa v súvislosti s realizáciou styku pokúsili o kooperáciu. Na záver sa vysporiadal s ďalšími návrhmi na vykonanie dokazovania a k návrhu matky na odročenie pojednávania, ktoré nepovažoval za opodstatnené. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 16. decembra 2025 sp. zn. 4CoP/26/2025 na odvolanie matky potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o výroku o úprave styku, vo výroku o uložení výchovného opatrenia a v závislom výroku o trovách konania. Vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd považoval rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch za vecne správne. Súd prvej inštancie dostatočne zistil skutkový stav, z ktorého vychádzal a z tohto skutkového stavu vychádzal aj odvolací súd. Citoval čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, ako aj článok 5 Zákona o rodine. Akcentoval, že pri rozhodovaní má najvyššiu prioritu záujem maloletého. Uvedený záujem súd posudzuje v každej jednotlivéj veci osobitne. Každé dieťa má pritom prezumovaný záujem udržiavať a rozvíjať citové väzby s obidvoma rodičmi. Rozhodnutím súdu by dieťaťu malo byť umožnené stykať sa s oboma rodičmi v takej miere, aby bol postulat rovnakej rodičovskej starostlivosti čo najviac naplnený. Takéto usporiadanie vzťahov je spravidla vždy v najlepšom záujme dieťaťa, pričom odchýlky od tohto princípu musia byť odôvodnené ochranou nejakého iného, dostatočne silného legitímneho záujmu, pričom konkrétne skutočnosti, o ktoré sa tento záujem opiera, musia byť v danom konaní preukázané (Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 56/2017 z 19. januára 2017). Aj podľa názoru odvolacieho súdu otec má záujem podieľať sa na výchove svojho syna a žiadal o vytvorenie dostatočného priestoru, aby mohol syna vychovávať.

2.2. Podľa názoru odvolacieho súdu v konaní nebolo potrebné vykonať ďalšie dokazovanie, vzhľadom na dĺžku konania a doposiaľ vykonané dokazovanie, s poukazom aj na hospodárnosť konania, ako aj stanovisko kolízneho opatrovníka. K námietke matky o nevyžiadaní záverečnej správy z odborného poradenstva odvolací súd poznamenal, že súd prvej inštancie vyhodnotil celkový dôkazný materiál a zohľadnil aj iné relevantné okolnosti; poukázal na objektívne známky zlej komunikácie rodičov, ktoré ovplyvňujú najlepší záujem maloletého. Súd prvej inštancie mal možnosť oboznámiť sa s priebehom a výsledkami odborného poradenstva, ktoré rodičia absolvovali. Absencia záverečnej správy z poradenského poradenstva neznamená, že súd nezohľadnil záujem dieťaťa, keďže tento bol vyhodnotený na základe celkového materiálu a správneho zhodnotenia správania sa rodičov. K tvrdeniam matky o agresívnom správaní otca a jeho vplyve na dieťa odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie preskúmal predložené dôkazy, ako aj vyjadrenia rodičov, vrátane kolízneho opatrovníka, ktorý konštatoval, že dieťa prejavuje pozitívnu náklonnosť k obom rodičom a nevyjadruje odmietavý postoj k otcovi. V tejto súvislosti podotkol, že spor medzi rodičmi je do určitej miery partnerským konfliktom, ktorý sa premieňa do vzťahov pri styku, avšak nie je v tejto fáze možné tvrdiť, že by realizácia styku zásadne ohrozovala zdravý vývin maloletého dieťaťa. Mal preukázané, že maloletý je v kontakte s otcom spokojný, čo potvrdzuje jeho pozitívnu náklonnosť a absenciu odmietavého postoja k otcovi. Odvolací

súd dodal, že vyhodnotenie konfliktov ako partnerského sporu nenaznačuje ignorovanie obáv matky, ale rozlišovanie medzi osobnými konfliktmi a reálnymi hrozbami.

2.3. Absencia dôkazov o systematickom ohrození dieťaťa viedla aj odvolací súd k záveru, že stretávanie otca s dieťaťom môže pokračovať za podmienok odborného poradenstva. I napriek výraznému zhoršeniu konfliktu medzi rodičmi, odvolací súd sa stotožnil aj so záverom súdu prvej inštancie o uložení výchovného opatrenia v zmysle § 37 ods. 2 písm. d) Zákona o rodine, za účelom zlepšenia ich rodičovských zručností v trvaní šiestich mesiacov, čo môže výrazne napomôcť ich zvládnutiu situácie v rodine a tým v konečnom dôsledku značne zlepšiť situáciu a prežívanie maloletého dieťaťa. Súd prvej inštancie primerane vyhodnotil potrebu ďalšieho odborného poradenstva a jeho dĺžku v záujme zlepšenia komunikácie rodičov, čo považoval za nevyhnutné pre zachovanie styku a jeho pozitívneho vplyvu na maloletého. Predĺženie obdobia odborného poradenstva nie je zbytočné, ale odôvodnené snahou o trvalejšie riešenie konfliktov medzi rodičmi, ktoré môžu nepriaznivo ovplyvniť maloletého. Za daného stavu odvolací súd nevzhliadol opodstatnenosť podaných odvolacích dôvodov týkajúcich sa napadnutých výrokov o úprave styku a uložení výchovného opatrenia, preto rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch spolu potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) v spojení s § 2 ods. 1 CMP. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 v spojení s § 52 CMP.

2.4. K väčšinovému rozhodnutiu prijatému senátom bolo pripojené odlišné stanovisko, z ktorého vyplýva, že vo vzťahu k závažnému podozreniu na traumatizáciu maloletého nie je možné bez objektívneho znaleckého posúdenia zodpovedne rozhodnúť o ďalšej úprave styku.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala matka (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP. Navrhla, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu v jeho potvrdzujúcom výroku, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku VI. a VII. a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3.1. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces oprela dovolateľka o tvrdenie, že odvolací súd nedal v odôvodnení svojho rozhodnutia žiadnu odpoveď na ňou uplatnenú odvolaciu argumentáciu, prečo považoval navrhované znalecké dokazovanie za nevýznamné a nepotrebné, a z čoho konkrétne pri početných dôkazoch o agresívnom správaní otca vyvodil presvedčenie, že posúdenie schopností otca ovládať svoje správanie spôsobom, aby neohrozoval vývin maloletého útokmi na telesnú a psychickú integritu matky, znaleckým dokazovaním je nepotrebné a nedôležité. Odvolací súd žiadnym spôsobom nevysvetlil, prečo nepovažoval útoky otca na matku, preukázané predloženými dôkazmi, za zásah do duševnej, telesnej a citovej integrity matky. Nevysvetlil, z čoho nadobudol presvedčenie, že byť objektom útokov, nie je stav, ktorý by zasahoval do telesnej, duševnej a fyzickej integrity matky a nevysvetlil ani to, z akého dôvodu tento stav nepovažoval za ohrozenie vývinu maloletého, ak samotný zákonodarcu ho za ohrozenie vývinu považuje (čl. 5 písm. e) Zákona o rodine). Odvolací súd ďalej nevysvetlil, prečo matkou predkladané správy z psychologických vyšetrení maloletého nie sú dôkazmi, ktoré by prinajmenšom indikovali potrebu znaleckého skúmania osobnosti maloletého a vplyvu matkou preukázaného správania otca na jeho psychický a emocionálny vývin. Pritom konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých je ovládané kritériom najlepšieho záujmu maloletého a zisťovania skutočného stavu vecí. Tejto povinnosti sa nemôže odvolací súd zbaviť tým, že svoje rozhodnutie odôvodní všeobecnými konštatovaniami o potrebe zohľadňovať najlepší záujem dieťaťa bez toho, aby vysvetlil ako tento najlepší záujem posúdil v konkrétnych okolnostiach danej veci. V každej veci týkajúcej sa úpravy styku rodiča s maloletým dieťaťom je pritom aj podľa rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít potrebné zohľadniť individuálne okolnosti danej veci.

3.2. K nevykonaniu navrhovaného znaleckého dokazovania matka v dovolaní zdôraznila, že odôvodnenie tohto postupu konajúcimi súdmi nespadá do rámca prípustných dôvodov. Podľa matky ide o dôkaz, ktorý bol spôsobilý preukázať skutočnosť významnú pre rozhodnutie súdu. Súčasťou obsahového vymedzenia odvetvia Poradenská psychológia je skúmanie dopadov rodičovských konfliktov na maloleté dieťa. V tejto súvislosti dovolateľka podotkla, že nevykonaním navrhovaného znaleckého dokazovania došlo odvolacím súdom k porušeniu jej práva na spravodlivý proces.

3.3. Vo vzťahu k výroku o uložení výchovného opatrenia matka namietala jeho nepreskúmateľnosť, lebo odvolací súd nevysvetlil, z čoho pri absencii odborných vedomostí z oblasti psychológie na strane súdu,

vychádzal jeho záver, že výchovné opatrenie uložené súdom prvej inštancie je spôsobilé viesť k naplneniu sledovaného cieľa, osobitne v situácii, keď už jedno výchovné opatrenie rodičia absolvovali bez akéhokoľvek efektu. Opäť, pre záver o dôvodnosti, ale aj účelnosti nariadenia výchovného opatrenia bolo nevyhnutné zistiť skutočný stav veci, teda posúdiť z psychologického hľadiska osobnosti rodičov.

4. Kolízny opatrovník v písomnom vyjadrení k dovolaniu matky uviedol, že sa v celom rozsahu stotožňuje s rozhodnutím súdu prvej inštancie aj odvolacieho súdu. Z dôvodu pretrvávajúcich konfliktov medzi rodičmi považoval za potrebné poskytnúť rodičom odborné psychologické poradenstvo.

5. K dovolaniu matky sa písomne vyjadril aj otec, ktorý považoval napadnutý rozsudok odvolacieho súdu za správny a odôvodnený v súlade so zákonnými požiadavkami a aktuálnou judikatúrou súdov. S dovolacími námietkami matky nesúhlasil.

6. V danom prípade ide o dovolanie matky podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých upravenej v piatom diele prvej hlavy druhej časti CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 až § 77a CMP neobsahuje odlišnú právnu úpravu dovolania podaného vo veci starostlivosti súdu o maloletých, prípustnosť dovolania bola posudzovaná podľa ustanovení CSP.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastníčka konania, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f) v spojení s § 431 CSP) zároveň dôvodné.

8. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. Matka prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a súčasne dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

11.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

11.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká tak zákonnému, ako aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť

rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

12. Dovolateľka prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces oprela o tvrdenie, že odvolací súd odôvodnil svoje rozhodnutie, najmä v časti o nevyhovení dôkazným návrhom matky, nedostatočne a v rozpore s najlepším záujmom maloletého.

13. Integrálnou súčasťou práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je aj relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (II. ÚS 85/06). Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu.

14. Ak je účastníkom konania maloleté dieťa, koná súd v jeho najlepšom záujme (čl. 4 CMP). Spoločným znakom konaní vo veciach starostlivosti o maloletých je, že v týchto konaniach ide predovšetkým o záujem maloletých detí v zmysle čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa (uverejneného oznámením FMZV ČSFR č. 104/1991 Zb., ďalej len „Dohovor“). Výsledkom týchto konaní by teda nemalo byť vyriešenie „sporu“ medzi účastníkmi konania, ale zabezpečenie výsledku konania, ktorý zodpovedá najlepšiemu záujmu maloletých.

15. Podľa prvej vety čl. 5 zákona o rodine, záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú.

16. Napriek tomu, že čl. 5 zákona o rodine exemplifikatívne uvádza kritériá, ktoré sa zohľadňujú pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa, pričom na záujem dieťaťa odkazuje niekoľko ustanovení normatívnej časti tohto zákona (napr. § 23, § 24, § 44, § 54, § 59), ako i ustanovenia osobitných predpisov (napr. zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele, nový zákon č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím a pod.), tento pojem nebol doposiaľ definovaný a neboli stanovené ani jeho určujúce kritériá.

17. Podľa Ústavného súdu Slovenskej republiky v súčasnosti existuje široká zhoda - a to aj v medzinárodnom práve - na podpore myšlienky, že pri rozhodovaní príslušných orgánov verejnej moci týkajúcim sa maloletých detí musí byť ich najlepší záujem prvoradým hľadiskom rozhodovania [„primary consideration“ (uznesenie ústavného súdu Slovenskej republiky z 27. augusta 2020 sp. zn. I. ÚS 408/2020, m. m. II. ÚS 40/2019, III. ÚS 164/2020)].

18. Európsky súd pre ľudské práva v tejto súvislosti berie do úvahy, že posúdiť najlepší záujem dieťaťa v každom jednotlivom prípade je primárne úlohou vnútroštátnych orgánov, ktoré majú výhodu priameho kontaktu s dotknutými osobami. Preto majú určitú mieru voľnej úvahy. Úloha ESLP potom spočíva v tom, že vo svetle Dohovoru preskúmava rozhodnutia, ktoré tieto orgány pri výkone svojej právomoci prijali.

19. Článok 3 odsek 1 Dohovoru zaručuje dieťaťu právo na posúdenie jeho najlepších záujmov a ich prvoradé zohľadnenie pri akýchkoľvek krokoch alebo rozhodnutiach, ktoré sa ho týkajú, tak vo verejnej, ako aj v súkromnej sfére. Toto právo vyjadruje jednu zo základných hodnôt Dohovoru. Výbor pre práva dieťaťa (ďalej len „Výbor“) označil článok 3 ods. 1 za jednu zo štyroch základných zásad Dohovoru pre interpretáciu vykonávania všetkých práv dieťaťa a aplikuje ju ako dynamickú koncepciu, ktorá si vyžaduje posúdenie primerané konkrétnemu kontextu. Aj podľa Všeobecného komentára č. 14 (2013) o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho najlepšieho záujmu (čl. 3 ods. 1) je pojem najlepší záujem dieťaťa nesmierne komplexný a jeho obsah treba stanovovať podľa konkrétnych prípadov. Ide o pojem pružný a adaptabilný. Z dôvodu vnútornej dynamiky tohto pojmu ho treba prispôbiť a definovať podľa konkrétnej situácie dotknutého dieťaťa alebo detí, zohľadniť pritom ich osobný kontext, situáciu a potreby. Pri jednotlivých rozhodnutiach je potrebné posúdiť najlepší záujem dieťaťa a určiť ho vo svetle špecifických okolností situácie konkrétneho dieťaťa.

20. Pre rozmanitosť života v právnej teórii neexistuje definícia najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa. Prax ale ukazuje množstvo skutočností, ktoré treba súdmi vyhodnotiť, aby bolo správne rozhodnuté o tom, aká forma starostlivosti o dieťa je v jeho najlepšom záujme.

21. Záujem dieťaťa pri rozhodovaní o jeho právach predpokladá mať na zreteli najmä dva aspekty jeho záujmov. Na jednej strane stojí dikcia, že puto dieťaťa s jeho rodinou musí byť zachované, s výnimkou prípadov, keď sa rodinné prostredie ukázalo ako obzvlášť nevhodné. Z toho vyplýva, že rodinné väzby môžu byť prerušené len vo veľmi výnimočných prípadoch a je potrebné urobiť všetko pre zachovanie osobných vzťahov. Na druhej strane je v záujme dieťaťa zabezpečiť jeho rozvoj v zdravom prostredí a rodičia nesmú profitovať z takých opatrení alebo krokov, ktoré by v konečnom dôsledku poškodzovali zdravie a zdravý vývoj dieťaťa (napr. rozhodnutie ESLP vo veci Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku, č. 41615/07, Elsholz proti Nemecku, Maršálek proti Českej republike).

22. K otázke vyhodnotenia najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa ústavný súd v uznesení z 9. októbra 2014 sp. zn. II. ÚS 662/2014 uviedol, že „z celkového kontextu právnej úpravy vzťahov medzi rodičmi a deťmi, ako i z Dohovoru o právach dieťaťa, Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v tejto súvislosti pripomína, že medzi záujmom maloletého dieťaťa a jeho rodiča sa musí nájsť spravodlivá rovnováha (napr. rozsudok ESLP vo veci Olsson proti Švédsku, č. 10465/83).

23. Z nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 378/2019 z 2. apríla 2020 taktiež vyplýva, že pokiaľ ide o záujem maloletého dieťaťa, súd musí tento vyhodnocovať a zdôvodniť nielen mechanicky a formálne, ale s ohľadom na in concreto okolnosti spočívajúce v danosti prípadne v absencii nielen „technických“ podmienok na výchovu, starostlivosť a všestranný vývoj maloletého ale aj vzhľadom na emocionálne či už pozitívne alebo negatívne väzby maloletého ku každému z rodičov, toľž, ak o kvalite týchto väzieb vypovedá nestranné znalecké posúdenie.

24. V danom prípade súdy nižších inštancií zhodne za rozhodujúce z hľadiska posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa považovali potrebu udržiavania vzťahu maloletého s obidvoma rodičmi.

25. Matka v dovolaní namietala, že súdy sa v rámci posudzovania najlepšieho záujmu dieťaťa vôbec nezaoberali otázkou možného ohrozenia vývinu maloletého zásahmi do integrity matky, hoci matka na potrebu zvažovania tejto skutočnosti poukazovala. Podľa matky bolo potrebné v konaní znaleckým dokazovaním skúmať vplyv rodičovského konfliktu na správanie maloletého, ako aj výchovné predpoklady oboch rodičov, napriek tomu považovali súdy vykonanie znaleckého dokazovania za zbytočné.

26. Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd zodpovedá požiadavka, aby súdmi konštatované skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené.

27. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vétrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko). Judikatúra ESLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

28. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa

čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). Súd by mal byť vo svojej argumentácii koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

29. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva účastníka civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva účastníka/strany konania na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatneného návrhu, ako aj špecifickými námietkami účastníka konania. Porušením uvedeného práva účastníka konania na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

30. Prezentovaný výpočet, prirodzene, nemôže (a ani nemá ambíciu) byť úplným, pretože v okolnostiach konkrétneho prípadu sa môžu vyskytnúť aj iné nedostatky v argumentácii (či už súdu prvej inštancie, odvolacieho súdu alebo aj súdov oboch inštancií súčasne - nahliadajúc na problém optikou súdu dovolacieho), ktorých prítomnosť rovnako spôsobí nerešpektovanie čiastkového práva na spravodlivý súdny proces reprezentovaného právom na objektívne presvedčivé (uspokojivé) odôvodnenie výsledku rozhodovacej činnosti súdu.

31. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. O vecne správne rozhodnutie ide vtedy, keď sa odvolací súd materiálne stotožní s obsahom výroku (nie však odôvodnenia) napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Spravidla pôjde o situáciu, keď odvolací súd vyhodnotí, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav, následne správne interpretoval a na takto zistený skutkový stav i správne aplikoval príslušnú právnu normu, a zároveň nezistí žiadne relevantné procesnoprávne nedostatky v konaní predchádzajúcom vydaniu preskúmaného rozhodnutia.

32. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, procesné právo mu dáva možnosť obmedziť sa v odôvodnení svojho rozhodnutia len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie jeho správnosti doplniť ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP). Aj v takom prípade sa však odvolací súd musí zaoberať podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie; rovnako sa musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 CSP).

33. Možnosť praktického prevzatia argumentácie súdu prvej inštancie odvolacím súdom neznamená, že odvolací súd - hoc aj len veľmi stručne a úmerne okolnostiam konkrétneho prípadu - reagovať na argumentáciu z odvolania. Tým sa nemá na mysli, že odvolateľovi musí byť dané za pravdu, ale že musí dostať objektívne zrozumiteľnú odpoveď na svoj špecifický argument.

34. Z uvedeného plyní záver, že aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

35. Berúc do úvahy vyššie uvedené dovolací súd v prejednávanej veci zistil v argumentácii odvolacieho súdu také nedostatky, ktoré (nateraz) vedú k neakceptovateľnosti ním prijatých (skutkových i právnych) záverov, pretože odvolací súd sa napriek výslovnému zákonnému imperatívu vyjadrenému v § 387 ods. 3 CSP v odôvodnení potvrdzujúceho výroku svojho rozsudku nevysporiadal s takými tvrdeniami matky prezentovanými v jej odvolaní, ktoré bez ďalšieho nejde označiť za nepodstatné, navyše to všetko za situácie, keď matka rovnakú argumentáciu (o potrebe znaleckého skúmania osobností rodičov a dopadov rodičovského konfliktu na maloletého) výslovne prezentovala aj v konaní pred súdom prvej inštancie.

36. Obsah odvolania matky zreteľne naznačuje, že matka poukazovala na agresívne prejavy otca voči nej (často aj v prítomnosti maloletého), o ktorých vyjadrila presvedčenie, že ohrozujú zdravý (emocionálny) vývin maloletého, keď ide o zásahy do integrity jemu najbližšej osoby. Namietala, že súd prvej inštancie nie celkom porozumel jej argumentácii, že nejde o základnú starostlivosť o maloletého, ale ide práve o správanie otca v prítomnosti matky maloletého, ktoré problematizuje rešpektovanie najlepšieho záujmu maloletého realizáciou styku s otcom. Súd prvej inštancie pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa pri úprave styku otca s maloletým upravil styk otca s maloletým v pravidelných intervaloch, keď dospel k záveru, že v dôsledku neschopnosti rodičov riešiť svoje konflikty pri odovzdávaní maloletého primeraným spôsobom nemôže byť trestané dieťa zamedzením kontaktu s otcom. Nemal preukázané, že by otec mal byť pre maloletého nebezpečenstvom. Odvolací súd sa s týmito závermi v celom rozsahu stotožnil a rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil.

37. Podľa matky k zásahu do jej práva na spravodlivý proces došlo postupom odvolacieho súdu, ktorý si osvojil nesprávne skutkové (a tým aj právne) závery súdu prvej inštancie, keď aj za preukázanej existencie rodičovského konfliktu bagatelizoval prítomnosť možného násillia v prítomnosti maloletého a bez nariadenia znaleckého dokazovania rozhodol o ďalšej úprave styku so záverom, že napriek existujúcim správam psychológov nie je možné tvrdiť, že by styky zásadne ohrozovali zdravý vývin maloletého. Tieto svoje závery tiež nedostatočne odôvodnil.

38. Dovolaciemu súdu z dôvodov napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (najmä body 31. až 33.) vyplynulo, že odvolací súd zo skutkového stavu, tak ako ho zistil súd prvej inštancie, nemal preukázané tvrdenia matky o vážnom ohrození vývinu maloletého. Zároveň však mal preukázané, že v čase rozhodovania odvolacieho súdu sa rodičovský konflikt ešte vyostřil. Napriek tomu nepovažoval za potrebné doplňovať dokazovanie, pretože nariadenie znaleckého dokazovania by podľa neho neprinieslo žiadne nové výsledky. Následne explicitne vyslovil, že absencia dôkazov o systematickom ohrození maloletého ho viedla k záveru, že stretávanie maloletého s otcom môže pokračovať.

39. Tieto závery nemožno označiť inak než za zmätočné. Dovolaciemu súdu z odôvodnenia napadnutého rozsudku nie je zjavné, na základe čoho odvolací súd považoval zistený skutkový stav za dostatočný pre prijatie záveru, že rodičovský konflikt výrazne neovplyvňuje zdravý vývin maloletého a že rozhodnutie o ďalšej úprave styku je v najlepšom záujme maloletého.

40. Podľa ústavného súdu možno ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR kvalifikovať nevykonanie takého navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť (III. ÚS

41. Z uvedeného vyplýva, že procesnému právu strany sporu/účastníka konania navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo a z akých dôvodov tak neurobil.

41.1. V zmysle rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno odôvodniť len tromi dôvodmi; i). ak tvrdená skutočnosť, ktorú má navrhnutý dôkaz overiť alebo vyvrátiť, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania, ii) ak dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, t.j. nedisponuje vypovedacou potenciou, alebo iii) ak tvrdenie, ku ktorého overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené (nadbytočnosť dôkazu). Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR. Váda v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz) v takom prípade založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale tiež jeho protiústavnosť.

42. Netreba opomínať, že konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, o aké ide aj v posudzovanom prípade, sa riadi tzv. vyšetrovacím princípom, ktorý je úzko spätý s princípom oficiality a princípom materiálnej pravdy. Tieto základné princípy civilného mimosporového konania vo svojej podstate určujú, ako má súd postupovať pri zistení podkladu rozhodnutia, a súčasne, ako sa má priblížiť k skutočným (nie fiktívnym) a reálne existujúcim právam a právom chráneným hodnotám v rozsahu čo najbližšie ich hmotnoprávnemu vyjadreniu. Inými slovami, vyšetrovací princíp má spolu s princípom materiálnej pravdy zásadný vplyv na obsah informačného základu, z ktorého bude súd vychádzať pri tvorbe meritórneho rozhodnutia, a tiež na procesnú aktivitu subjektov procesnoprávných vzťahov a jej rozsah.

43. Ako už bolo naznačené vyššie, obsah pojmu najlepší záujem dieťaťa nie je uzavretý. Zákon o rodine v čl. 5 poskytuje len jeho exemplifikatívny výpočet, v rámci ktorého v písm. e) výslovne uvádza, že pri určovaní a posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa sa zohľadňuje aj ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou. Je teda zrejmé, že (ak v konaní taká skutočnosť vyjde najavo) pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa má byť jedným z kritérií aj potenciálne nepriame násilie, t.j. skutočnosť, že dieťa síce nie je priamo obeťou zásahov do jeho integrity, ale je ubližované osobe, ktorá je dieťaťu blízkou osobou. Aj takéto nepriame násilie je totiž spôsobilé negatívne zasiahnuť do dôstojnosti dieťaťa a ohroziť jeho zdravý vývin.

44. Niet pochyb, že zákonodarcia v čl. 5 demonštratívne vymenúva tie najpodstatnejšie atribúty rozhodovania o najlepšom záujme dieťaťa. Za tohto skutkového stavu, keď v konaní bolo nepochybné, že medzi rodičmi existuje výrazný konflikt, ktorý sa napriek nariadenému výchovnému opatreniu ďalej vyostreje, keď matka vyjadrila objektívne podozrenie, že tento eskalujúci konflikt rodičov má negatívny dopad na psychiku maloletého a vyjadrila obavu, že ani nariadené výchovné opatrenie nie je spôsobilé tento stav zlepšiť, úlohou konajúcich súdov bolo reflektovať existenciu rodičovského konfliktu (vymykajúceho sa z rámca bežných partnerských nezhôd) a v rámci určovania a posudzovania najlepšieho záujmu dieťaťa skúmať potencialitu ohrozenia vývinu maloletého zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity dieťaťa blízkej osoby a skúmať osobnostné predpoklady rodičov vnímať potreby maloletého.

45. Zjednodušene povedané, až na základe komplexného vyhodnotenia rizík možného vplyvu rodičovského konfliktu na zdravý vývin maloletého bolo možné dospieť k záveru, aké rozhodnutie o úprave rodičovských práv a povinností k maloletému bude v jeho najlepšom záujme. Napriek uvedenému odvolací súd k argumentácii matky, ktorá na potrebu skúmania tohto aspektu najlepšieho záujmu dieťaťa v konaní opakovane poukazovala, rezignoval na svoju povinnosť zistiť skutočný stav veci a povinnosť vyjadrenú v § 387 ods. 3 CSP a svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu tak nie je vôbec zrejmé, prečo pri existencii rodičovského konfliktu rezignoval na skúmanie jeho matkou indikovaného vplyvu na maloletého a bez toho, aby tieto skutočnosti overil, uspokojil sa s konštatovaním o absencii dôkazov o systematickom ohrození

maloletého.

46. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia dovolaciemu súdu nevyplyva, že by odvolací súd pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa zohľadnil špecifické okolnosti, na ktoré matka opakovane v konaní poukazovala. Odvolací súd, naopak, existenciu rodičovského konfliktu bagatelizoval bez toho, aby sa bližšie zaoberal možným ohrozením bezpečia maloletého a ohrozenia jeho vývinu zásahmi do integrity matky ako jemu blízkej osoby. Pritom bolo nepochybne potrebné brať do úvahy aj nízky vek maloletého. Je evidentné, že odvolací súd nemal pochybnosti o eskalujúcom rodičovskom konflikte. Napriek tomu, nie je dovolaciemu súdu z dôvodov napadnutého rozhodnutia celkom zrejmé ani to, na základe akých dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie dospel odvolací súd k záveru, že nariadené výchovné opatrenie je spôsobilé viesť k naplneniu sledovaného cieľa - k zlepšeniu komunikácie medzi rodičmi za účelom kooperácie pri výkone rodičovských práv a povinností k maloletému aspoň v nevyhnutnej miere.

47. Na podklade uvedeného preto nemožno prijať iný záver než ten, že odvolací súd v rozpore s kogentnými ustanoveniami CSP nedal matke odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky. Pritom jeho povinnosťou bolo jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnať sa so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré boli pre jeho rozhodnutie podstatné a právne významné, uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil.

48. Dodržiavanie povinnosti riadne odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. Pokiaľ odvolací súd v posudzovanej veci náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil skutočnosti namietané matkou, odôvodnenie jeho rozhodnutia treba považovať za nedostatočné, čím porušil právo matky na spravodlivý proces a konanie zaťažil vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP.

49. Vzhľadom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie matky je dôvodné, pretože jej nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu bolo znemožnené realizovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolací súd preto napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil dovolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

50. Dovolací súd zastáva názor, že náprava procesného pochybenia je možná len zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. V ďalšom konaní je odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Úlohou odvolacieho súdu bude doplniť dokazovanie v zmysle procesných návrhov matky a až na základe ustálenia skutočného stavu veci, po zohľadnení individuálnych okolností posudzovanej veci, komplexne posúdiť najlepší záujem maloletého, to všetko tak, aby sa v odôvodnení vysporiadal so všetkými pre vec podstatnými skutkovými a právnymi skutočnosťami.

51. Odhliadnuc od zistenej vady zmätočnosti, ktorá nateraz viedla k záveru o prípustnosti a dôvodnosti dovolania a k potrebe zrušenia právoplatného rozhodnutia vo veci úpravy práv a povinností k maloletému, žiada sa zdôrazniť, že k zdravému vývoju maloletého môže viesť jedine zodpovedný a mimoriadne empatický prístup oboch rodičov k vzniknutej rodinnej situácii, najmä k chápaniu citových potrieb dieťaťa. Akýkoľvek súd, ani ďalšie inštitúcie nie sú bez úprimnej snahy a súčinnosti oboch rodičov schopné zabezpečiť usporiadanie roztrieštených vzťahov v rodine. Zároveň si treba uvedomiť aj to, že výsledkom konania vo veci starostlivosti súdu o maloletého nikdy nebude vyriešenie sporu medzi rodičmi, ale (pri maximálnej snahe o udržanie a rozvoj citových väzieb s oboma rodičmi) snaha o zabezpečenie výsledku zodpovedajúceho najlepšiemu záujmu maloletého.

52. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 3 CSP).

53. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.